

Giả Bình Ao

Ngũ Thập Đại Thoại

Qua hăm một tháng hai âm lịch, là năm nay tôi đã tròn 50 tuổi. Đến tuổi 50, con người đã là đại nhân, thọ là đại thọ, được nói chút đại ngôn trước đám đông rồi. Quãng nửa tháng nay thì phải, tôi bắt đầu ngũ không còn ngon giấc, và tự dung lại thích tiền, tôi biết rằng tôi đang già đi. Cặp chân thấy nặng lên rõ rệt, xem các thứ đều không rời được kính mắt, răng hàm thì chiếc nào cũng phải hàn vá, mái tóc cũng đã hói đi một nửa. Cơ thể già nua cũng giống như căn nhà lâu năm, dầm kèo mọt ruỗng, mưa dột tứ tung. Lúc con người khoẻ mạnh, cơ thể với linh hồn luôn thống nhất và có thể nói là rất an lành, không bao giờ cần biết đến các bộ phận trên cơ thể, đến khi linh hồn biết rõ được các bộ phận, thì những bộ phận ấy chắc chắn là đã có chuyện, thế là linh hồn phân liệt với cơ thể, đâm ra bức bối, thỉnh thoảng lại muốn bỏ đi. Trong lúc leo cầu thang tôi thường có cảm giác thân mình còn đang ở bậc thang thứ tám, linh hồn đã đang đứng trên bậc thang thứ mười rồi, thậm chí là thân mình ngồi trên ghế, mà nhìn thấy được linh hồn thì đang đi lại trong phòng. Từng có bữa cùng đám bạn đi ăn hiệu, giữa chừng gặp người đàn bà đẹp khiến lòng tôi thích thú, nhưng cô vừa đến gần tôi đã gọi nhắng lên: “Cụ Giả cụ Giả”. Câu tiết tôi nói: “Chị có thể không thích tôi, nhưng chị cũng không nên gọi tôi như thế nhá!” Tôi thật sự sợ một khi cơ thể tôi quá, linh hồn rời đi sẽ không còn trở lại nữa. Thế là từ đấy không còn dám thức đêm, dù có là bạn thân nhất rủ đánh bài mạt chược, nói trước là sẽ thả cho tôi ăn, cũng không có đi. Ăn uống đâm ra kiêu cách, tuy dạ dày vốn tình cảm, cũng không còn dám nhớ về những món bánh đúc mì trộn cay khoái khẩu từ thuở bé dưới quê nữa, đòi uống sữa bò, bắt bà xã hầm gà ác với nhân sâm, còn nữa là hải sản và trái cây. Rồi nghe ông Điền hàng xóm, sớm sớm dậy tập chạy, chạy kiểu giật lùi, lại còn nào là ngồi cầu không được hút

thuốc, mím miệng xoa tay vào bụng dưới, xoa đến nóng rang lên, lúc rồi rãi thì tì lưỡi vào chân răng, thấy nước rãi ra thì nuốt vào, không còn bận tâm việc cấp bậc lương lậu còn nâng cao được nữa không, chỉ lo làm sao giữ cho huyết áp mỡ máu khỏi cao lên, thành tích công cán có nổi bật hay không chẳng quan trọng, cốt chú ý sao cho đốt xương cụt đừng chồi ra là được. Đi học thi đỗ vào được đại học là con cái nó có hiếu với cha mẹ rồi, bây giờ cốt làm sao cho mình khỏe, thì con cái nó mới gần gũi.

Từ dưới quê tôi lên thành Tây An hồi mới 20 tuổi, loáng cái mười mấy năm trời đã qua đi, tuy vẫn có cảm giác việc tốt nghiệp đại học là chuyện mới hồi nào, trên thực tế thì con tôi cũng đang sắp tốt nghiệp đại học rồi. Rốt cuộc thì một đời người làm nên nổi những công việc gì? Vào tuổi 50, à không, chỉ sau tuổi 40 thôi, bạn sẽ hiểu ra rằng, kì thực đời người là chẳng làm nên được mấy việc đâu, mà mọi việc đã làm đều là nhằm tìm lấy vị trí của mình. Đáng sáng thế tạo nên đồ vật theo nhu cầu của thế gian, nhưng đồ vật thì lại không biết, đều cho rằng mình là anh hùng, nhưng anh đã là chiếc gáo, thì dù có ra sức chứa nước cũng không chứa lại được bằng cái thùng. Tính cách đã sắp xếp định số cho mặt mã sự sống, bởi vậy, sự phát triển tính cách chính là quỹ tích của toàn bộ số phận. Không hiểu được điều này, tất sẽ sa xuống làm kẻ yếu, kẻ yếu là hung dữ mạnh bạo, là tàn nhẫn, đồng thời cũng là vô vọng. Cuối cùng thì tôi cũng đã biết được rằng tôi chính là kẻ mạnh, kẻ mạnh là dịu hiền, thế là tôi sống cuộc sống rất hạnh phúc của tôi. Không còn xách thuốc thơm rượu ngon lên vòng vo nơi cửa nhà sếp, hoặc ôm đồng sách và tranh chữ của mình nhờ sếp chỉ bảo, đương nhiên là cũng không có hơi tí là ngồi nhà chửi sếp, sếp bảo việc gì là cố cự lại không làm. Xu nịnh là sỉ nhục, ngạo nghễ cũng đâu hay, tốt nhất vẫn là hồn nhiên tự tại. Người khác nói tốt về tôi, tôi cảm ơn người ta, và cần thiết tự hỏi mình có được như họ nói không? Gặp người khinh ta, là chắc ta không có được

chỗ đáng trọng, và không còn phiền muộn vì những chuyện thị phi trên văn đàn nữa. người làm ra chiếc xe mong người khác phú quý, kẻ chế tạo dao kiếm mong người ta phương hại nhau, đó là đòi hỏi của bản thân nền kĩ thuật. Nếu có gặp phi báng và vùi dập, là tại mình tu chưa thành chính quả, một con thỏ chạy phía trước, là chắc có tới trăm người rượt đuổi phía sau, không phải một con thỏ có thể tách làm trăm con, mà là bởi danh phận con thỏ này chưa được xác nhận mà thôi! Trông được bụi trúc trước nhà chưa hẳn đã thanh cao, khách đến nhà tự dung ít đi cũng chưa hẳn là lánh tục, hãy cứ sống cho bình thường là hơn, xuân sang ngắm hoa nở, thu đến thì ta quét lá rụng.

Mọi người đều biết tôi lắm bệnh, chẳng hiểu sao cứ đau hết chỗ này chỗ nọ, thế nhưng bệnh tật cũng đã tránh cho tôi nhiều điều khó xử, tỉ như có người hỏi, ông đảm đương chức vụ ấy mới phải, hoặc nói là tại sao ông lại không được giải, tại sao ông không có bồ kia chứ, tôi đều trả lời là bởi tôi có bệnh! Điều quan trọng hơn, bệnh tật là bộ vi chỉnh giữa cái sống với cái chết, nó giúp tôi hiểu ra ý nghĩa của sự sinh tử, như không ngừng được lên lớp triết học vậy. Ngoài bệnh tật nhiều thì người chửi tôi cũng nhiều. Tôi vẫn cứ không hiểu được rằng: Tôi đã trêu chọc ai, gây hấn ai rồi mà lại chửi tôi thế? Về sau được thấy một câu đối của cổ nhân, thế là hiểu ra và cười tùm. Câu đối có vế trái viết thế này: Viết sách được hai mươi vạn lời, tài đâu đã cạn; Được chửi khắp chín châu bốn bể, danh cứ thế đến (Chức thư thành nhị thập vạn ngôn, tài vị tận dã; Đắc báng phiến đắc cử châu tứ hải, danh diệc tùy chi). Tôi chẳng phải thế sao, danh tiếng mà lớn, lời phỉ báng cũng đến theo, lời chửi rửa càng nhiều, danh tiếng lại càng lớn đấy thôi. Trên thế gian đâu đơn thuần chỉ là việc tốt hay việc xấu? Đến bây giờ tôi đã biết được phải viết văn chương ra sao rồi, sống cũng đã có thể sống cho mùi mẫn rồi, cho nên tôi mới tự nhắc mình: Hãy biết thưởng thức. Con chim hót trên cây, chim đang nói gì vậy? Ngôn ngữ của chim tôi nghe

không hiểu, nhưng cảm nhận nó hót hay là được, chỉ để mình làm kẻ lắng nghe thôi. Còn nữa: năng làm việc tốt, coi chuyện làm việc tốt là phương thuốc chữa bệnh. Không còn ghét ai, nhìn kẻ thù phải xem như họ là người đến đôn đốc ta thành công. Với bạn bè không thể đòi hỏi họ phải như là người nhà. Tiền thì vẫn phải quý, cũng giống như lời cổ nhân nói, tấm lòng lớn lao vậy, đừng yêu đồng tiền còn con sao. Lấy chữ nghĩa lập thân, dùng trang chữ dưỡng tính, sưu tầm đồ cổ để cho đồ cổ sưu tầm ta, say đắm đàn bà để được đàn bà tôn trọng mình. Không uổng phí thời gian, không lãng phí lương thực. Rốt cuộc thì vẫn là câu xưa cũ: Bình sinh một tấm lòng, không nghiêng ngả bởi người, văn chương chuyện thiên cổ, đem thú vui đến ta.

Phó Thiên Tùng

Dịch từ “Ngũ Thập Đại Thoại” của Giả Bình Ao

(Bảo Văn nghệ)